

Sprawozdanie
z realizacji Programu Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla
Miasta Bełchatowa na lata 2021-2023
za 2022 rok

Bełchatów 2023

Urząd Miasta Bełchatowa

ul. Kościuszki 1   tel. +48 447 335 116
97-400 Bełchatów   tel. +48 447 335 115
um@belchatow.pl   www.belchatow.pl

1. Wstęp

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Bełchatowa na lata 2021 - 2023 został przyjęty Uchwałą Nr XXVIII/195/20 Rady Miejskiej w Bełchatowie z dnia 26 listopada 2020 r. Realizację działań Programu monitoruje Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Bełchatowa przy współpracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bełchatowie, a wyniki prezentowane są w corocznym sprawozdaniu.

Celem opracowania i realizacji programu jest stworzenie profesjonalnej pomocy oraz sieci wsparcia i podnoszenie jakości form pomocy przez profesjonalistów na rzecz osób uwikłanych w przemoc. Ponadto realizacja programu wpływa na zwiększenie dostępności i skuteczności programów profilaktycznych, profesjonalnej edukacji osób działających na rzecz rodziny dotkniętej przemocą, propagowanie pozytywnych rozwiązań merytorycznych, organizacyjnych i prawnych, związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Adresatami Programu są osoby doświadczające i stosujące przemoc w rodzinie, świadkowie stosowanej przemocy, rodziny zagrożone zjawiskiem przemocy, przedstawiciele służb pracujących z osobami i rodzinami uwikłanymi w przemoc, mieszkańcy Miasta Bełchatowa.

Niniejsze sprawozdanie podsumowuje działania podjęte w okresie od stycznia do grudnia 2022 roku przez realizatorów Programu działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Urząd Miasta Bełchatowa,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bełchatowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Straż Miejska,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Sąd Rejonowy,
- Prokuratura Rejonowa,
- Poradnia Życia Rodzinnego,
- szkoły i placówki oświatowe,
- placówki wsparcia dziennego - Świetlica Socjoterapeutyczną „Ster” oraz świetlice środowiskowe - „Promyk” i „Arka”,
- Środowiskowy Dom Samopomocy „Koniczynka”,
- Szpital Wojewódzki w Bełchatowie im. Jana Pawła II.

2. Analiza podejmowanych działań i realizowanych zadań w ramach Programu

Przemoc jest zjawiskiem powszechnym i zdarza się we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od wykształcenia czy sytuacji ekonomicznej. Od wielu lat, statystycznie, najczęściej ofiarami przemocy są kobiety. Coraz częściej, ujawniona zostaje również przemoc wobec dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych, które są w grupie ryzyka, m. in. ze względu na swoją zależność od osób trzecich i wymagania szczególnej troski i opieki. Mężczyźni również doświadczają przemocy. Niezależnie od tego, kto jej doświadcza, przemoc jest zjawiskiem które wymaga szybkiej interwencji. Zjawisko przemocy analizuje się na gruncie prawnym, psychologicznym, moralnym i społecznym. Przemoc definiowana jest jako intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody. Osobę stosującą przemoc nazywamy sprawcą, a doznającego - ofiarą. Pojęcia te nie określają tego, jakimi są ci ludzie, lecz wyłącznie rolę którą przyjmują w konkretnej relacji międzyludzkiej. Można być ofiarą w relacji z mężem/partnerem, jednocześnie sprawcą przemocy wobec dzieci.

Zgłoszenia osób doznających przemocy lub świadków jej stosowania najczęściej dotyczą przemocy psychicznej (*ośmieszanie, wyzwiska, ciągłe niepokojenie i inne*) oraz przemocy fizycznej (*popychanie, uderzanie, policzkowanie, szarpanie, kopanie*). Takie same formy przemocy najczęściej zgłaszane są wobec dzieci (*wyzwiska, krzyki, ośmieszanie, klapsy, bicie pasem, popychanie, szarpanie, zastraszanie*) oraz zaniedbywanie najbardziej podstawowych potrzeb dziecka - rozwojowych i emocjonalnych (*brak właściwego wyżywienia, ubrania, higieny, ochrony, bezpieczeństwa, wychowania, opieki lekarskiej, itd.*).

Głównym celem Programu jest wprowadzenie w życie w ujęciu holistycznym działań, które poszerzą wiedzę społeczeństwa o zjawisku przemocy oraz jego przeciwdziałaniu, jak również prowadzenie działań przez podmioty odpowiedzialne za jego realizację, stale propagujące idee Programu - udzielanie profesjonalnej, szeroko dostępnej i skutecznej pomocy osobom oraz rodzinom uwikłanym w przemoc, szczególnie narażonym na niebezpieczeństwo utraty zdrowia/życia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną.

Oceny stopnia realizacji celów zawartych w Programie dokonano w oparciu o określone w nim wskaźniki, przyporządkowane do poszczególnych działań przedstawionych i uszczegółowionych w dalszej części przedmiotowego sprawozdania.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Organizacja działań profilaktycznych i edukacyjnych społeczności lokalnej.			
DZIAŁANIA	REALIZATORZY I PARTNERZY	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK REALIZACJI CELU
1.1. Udział w kampaniach/konferencjach społecznych o charakterze edukacyjnym na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> • Wydział Spraw Społecznych UMB, • Zespół Interdyscyplinarny, • MOPS, • Komenda Powiatowa Policji, • Sąd Rejonowy w Bełchatowie, • Prokuratura Rejonowa, • Straż Miejska, • Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA), • placówki oświatowe, • organizacje pozarządowe.	2021-2023	<ul style="list-style-type: none"> • liczba kampanii społecznych/konferencji - 9.
1.2. Upowszechnienie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat przemocy w rodzinie i jej negatywnych skutków.		2021-2023	<ul style="list-style-type: none"> • liczba materiałów edukacyjnych: ulotek, plakatów, informatorów, artykułów prasowych - 1180.
1.3. Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.		2021-2023	<ul style="list-style-type: none"> • liczba działań profilaktycznych - 42, • liczba osób biorących udział w tych działaniach - 4897.

CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Rozwój pomocy specjalistycznej w formie poradnictwa, działań wspierających oraz terapeutycznych dla osób doznających przemocy w rodzinie			
DZIAŁANIA	REALIZATORZY I PARTNERZY	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK REALIZACJI CELU
2.1. Zapewnienie pomocy specjalistycznej w formie poradnictwa (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, dotyczącego uzależnień i przemocy w rodzinie) działań wspierających oraz terapeutycznych.	<ul style="list-style-type: none"> MOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe.	2021-2023	<ul style="list-style-type: none"> liczba podmiotów udzielających pomocy w formie poradnictwa:<ul style="list-style-type: none"> - 2 - MOPS, Poradnia Życia Rodzinnego, - 9 szkół <i>udzieliło pomocy psychologiczno - pedagogicznej uczniom i ich rodzinom</i> liczba podmiotów udzielających pomocy w formie działań wspierających lub terapeutycznych - 2, liczba godzin pracy specjalistów - 655 (dodatkowo terapeuta rodziny zatrudniony w MOPS w pełnym wymiarze godzin oraz dwóch pracowników socjalnych w Zespole Przeciwdziałania Przemocy), liczba udzielonych porad, działań wspierających lub terapeutycznych - 1072 (w tym udzielenie wsparcia psychologiczno - pedagogicznego przez szkoły).
2.2. Prowadzenie pracy socjalnej w rodzinach dotkniętych przemocą.	<ul style="list-style-type: none"> MOPS	2021-2023	<ul style="list-style-type: none"> liczba rodzin objętych działaniami pracy socjalnej ze względu na przemoc - 97, liczba dzieci w tych rodzinach - 112.

2.3. Prowadzenie aktywnej, interdyscyplinarnej współpracy służb w ramach procedury „Niebieskie Karty”	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny, • Komenda Powiatowa Policji, • MOPS, • placówki ochrony zdrowia, • placówki oświatowe, • MKRPA, • Sąd Rejonowy, • Prokuratura Rejonowa.	2021-2023	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wszczętych w 2022 r. procedur „Niebieskie Karty” - 147, • liczba rodzin objętych procedurą - 146, • liczba osób i dzieci - w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” - 472 • liczba instytucji i specjalistów zaangażowanych w realizację procedury „Niebieskie Karty” - 41 instytucji (dot. również podmiotów zamiejscowych, np. OPS), 105 specjalistów.
CEL SZCZEGÓŁOWY 3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.			
DZIAŁANIA	REALIZATORZY I PARTNERZY	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK REALIZACJI CELU
3.1. Prowadzenie działań w ramach procedury „Niebieskie Karty” skierowanych do osób stosujących przemoc.	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny, • grupy robocze.	2021-2023	<ul style="list-style-type: none"> • liczba spotkań grup roboczych z osobą podejrzaną o stosowanie przemocy w rodzinie - 92, na 314 wszystkich spotkań grup roboczych. • liczba wypełnionych formularzy „Niebieskich Kart -D” - 99, • liczba procedur „Niebieskie Karty” zakończona z powodu ustania przemocy - 123.
3.2. Prowadzenie działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie nadużywających alkoholu, środków psychoaktywnych, w tym motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego lub kierowanie do MKRPA.	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny, • grupy robocze, • MKRPA.	2021-2023	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”, w których osoby stosujące przemoc były pod wpływem alkoholu, środków psychoaktywnych - 104 (w tym pod wpływem alkoholu - 95, alkoholu i środków psychoaktywnych - 12, 8 tylko środków psychoaktywnych i 1 uzależnienie od gier komputerowych), • liczba rodzin, w których występuje problem nadużywania alkoholu lub środków psychoaktywnych - 86, • liczba osób skierowanych przez grupę roboczą do MKRPA - 10,

			<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób, które ukończyły leczenie odwykowe - 8.
3.3. Prowadzenie działań motywujących do uczestnictwa sprawców przemocy w programach korekcyjno-edukacyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinary, • grupy robocze, • Powiatowe centrum Pomocy w Rodzinie.	2021-2023	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób skierowanych do udziału w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych - 25, • liczba osób, które ukończyły program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych - 7.
3.4. Podejmowanie działań interwencyjnych i prawnych wobec osób stosujących przemoc.	<ul style="list-style-type: none"> • Komenda Powiatowa Policji, • Prokuratura Rejonowa, • Sąd Rejonowy, • Zespół Interdyscyplinary.	2021-2023	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba interwencji domowych - 215, liczba osób zatrzymanych w PDOZ, podczas interwencji - 81, • liczba prowadzonych postępowań w sprawie znęcania się nad rodziną - 68 (wszczęto 47 postępowań, odmówiono wszczęcia -21), liczba spraw zakończonych aktem oskarżenia - 35, • liczba wydanych nakazów opuszczenia mieszkania, zakazów zbliżania - 13, • liczba osób skazanych za znęcanie się nad rodziną - 22, • liczba osób skierowanych przez sąd do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc - 4.
CEL SZCZEGÓŁOWY 4. Rozwój kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.			
DZIAŁANIA	REALIZATORZY I PARTNERZY	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK REALIZACJI CELU
4.1. Organizacja i dofinansowywanie szkoleń podnoszących kompetencje i kwalifikacje zawodowe osób działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> • Wydział Spraw Społecznych UMB, • MOPS, • Zespół Interdyscyplinary.	2021-2023	<ul style="list-style-type: none"> • liczba szkoleń - 3, • liczba osób uczestniczących w szkoleniach - 14.

<p>4.2. Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami uwikłanymi w przemoc poprzez zapewnienie wsparcia psychologicznego i superwizji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wydział Spraw Społecznych UMB, • Zespół Interdyscyplinarny, • MOPS.	<p>2021-2023</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego i superwizji - 8, • liczba godzin superwizji - 46.
---	---	------------------	--

WNIOSKI

Używanie siły do rozwiązania konfliktów, jest często stosowaną strategią postępowania w większości sytuacji interpersonalnych. Bicie, atak, kara, groźba czy demonstracja sił, szantaż, wzbudzenie poczucia winy czy lęku, są instrumentami służącymi podporządkowaniu drugiego człowieka. Dzieci, które są szczególnie narażone na doznawanie krzywdy ze strony najbliższych, dorastają w poczuciu winy, niesprawiedliwości, dręczy je wstyd i strach. Często dają sobie wmówić, że to ich wina i gdyby byli inni, tej przemocy by nie doświadczali, choć odpowiedzialność za przemoc PONOSI ZAWSZE SPRAWCA.

Z przedstawionych danych statystycznych wynika, że obowiązujące przepisy prawne i system przeciwdziałania przemocy w rodzinie daje realne możliwości udzielenia adekwatnej pomocy i wsparcia oraz zapewnienia bezpieczeństwa osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty”, jako narzędzie interdyscyplinarnej pracy służb, umożliwia profesjonalne podejście do problematyki przemocy, ułatwia rozpoznanie i udokumentowanie przypadków i rodzajów przemocy w środowisku lokalnym oraz może być ważnym dowodem w sprawach karnych i rodzinnych.

Wiele podmiotów z terenu Bełchatowa realizuje działania skierowane do dzieci i rodziców, które dotyczą przeciwdziałania przemocy w rodzinie, m.in. poprzez:

- konferencje, kampanie społeczne, warsztaty, szkolenia, pogadanki szkolne dotyczące mechanizmów przemocy z uwzględnieniem wieku adresatów, rozpowszechnianie materiałów informacyjno - edukacyjnych na temat przemocy w rodzinie oraz informacji dotyczących instytucji i specjalistów, gdzie mogą uzyskać kompleksową pomoc osoby uwikłane w przemoc, umieszczanie informacji na stronach internetowych,
- prowadzenia poradnictwa specjalistycznego: rodzinnego, psychologicznego, prawnego pedagogicznego, socjalnego, mediacji, działań wspierających oraz terapeutycznych,
- prowadzenia działań interwencyjno - pomocowych w ramach procedury „Niebieskie Karty”, motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego, w tym kierowanie przez Grupy Robocze wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych lub Prokuratury. W 2022 roku kontynuowana była współpraca z psychologiem i pedagogiem - specjalistą ds. pracy z osobami stosującymi przemoc, przy Zespole ds. Przeciwdziałania Przemocy MOPS w Bełchatowie. Swoją działalność kontynuowała również Grupa Radzenia Sobie z Przemocą „Azymut”, udzielająca pomocy i wsparcia, prowadzona przez pedagoga - konsultanta ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i psychologa.

Ponadto z analizy danych przedstawionych w sprawozdaniu wynika:

1. W porównaniu do roku 2021, w którym wpłynęło 135 formularzy „Niebieska Karta-A”, w 2022 roku liczba „Niebieskich Kart” wynosiła 147, nastąpił wzrost o 12 formularzy „Niebieskie Karty” tj. o 8,89%. W 2022 roku aktywne były **204 procedury „Niebieskie Karty”**, prowadzone

w 146 rodzinach, w 2021 r. - 190 w 133 rodzinach. Liczba rodzin w których wielokrotnie wypełniano formularz „Niebieska Karta-A”, dotyczy głównie rodzin z problemem uzależnienia.

2. Osobami, które najczęściej są wskazane jako stosujące przemoc w rodzinie to mężczyźni (mężowie, konkubenci, ojcowie, dorośli synowie), a osobami doświadczającymi przemocy - kobiety. W roku 2022 ponownie zwiększyła się liczba dzieci doświadczających przemocy, ze strony rodziców i domowników, w tym również z uwagi na fakt, że są jej świadkami z 34 do 45.
3. Zjawisku przemocy często towarzyszy problem uzależnienia od alkoholu lub środków psychoaktywnych. Osobami uzależnionymi lub nadużywającymi alkoholu są zarówno sprawcy przemocy jak i osoby jej doznające. Średnia z lat 2017 -2021 wynosi około 80% ogółu prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”, w 2022 roku problem uzależnienia ujawniono w 54 nowych rodzinach oraz 24 z roku ubiegłego. Liczba wszczynanych procedur w rodzinach z problemem nadużywania i uzależnienia od alkoholu utrzymuje się na podobnym poziomie, liczba osób znajdujących się pod wpływem środków psychoaktywnych w 2022 roku wyniosła 16, w roku poprzedzającym 12, nastąpił wzrost o 33%.
4. Specjaliści pracujący w Zespole ds. Przeciwdziałania Przemocy MOPS - koordynator Zespołu, psycholog, pełniący funkcję Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz koordynatorzy Grup Roboczych, dwóch pracowników socjalnych i pedagog, korzystają cztery razy w roku z cyklicznych superwizji z certyfikowanym superwizorem oraz uczestniczą w szkoleniach z zakresu pracy z osobami uwikłanymi w przemoc, na rok 2023 zaplanowano również superwizję dla członków grup roboczych, celem podnoszenia kwalifikacji, doskonalenia nabytych już umiejętności i oceny swojej pracy, w bezpiecznych warunkach.

Przemocą domową można nazwać wszystkie zachowania, które są podjęte wobec osoby najbliższej, mające na celu podporządkowanie i kontrolowanie jej z wykorzystaniem przewagi sił i powodujące naruszenie wolności i niszczenie godności. Cele przyjęte w ramach Programu, dążą do zwiększenia, już wysokiej świadomości mieszkańców Bełchatowa i pogłębiania wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z nią, dostępności i jakości profesjonalnej pomocy osobom uwikłanym w przemoc.

